

UN MIC ROMAN

Raportul polițienesc, ce se servea zilnic gazetelor, anunța în dimineața când se petrece povestirea, următoarele rinduri laconice :

«Eri, la orele 5, d-soara Eugenia Ionescu, în etate ca de 18 ani, din strada Roselor 234, s'a sinucis bând o soluție de chibrituri. Cadavrul a fost transportat la Morgă»

Trebuia pentru acea zi un articol de reportaj: secretarul redacției îmi adusese aminte că promisesem o coloană, tipografii așteptau materia.

În ziaristică vreme de perdut nu există.

Intr'un sfert de ceas fui în strada Roselor.

Casa mică, modestă, cu o grădină în față, era deja cernită. Înăuntru, bocea o bătrână,—trebuie să fi fost mama sinucisei.

Intrarea mea nu produse nici o mișcare: la asemenea întâmplări unii intră, alții es, odăița părea un mușuroi.

— Biata Eugenia!.. Ce păcat! exclamă o femeie.

— Mi-o mănca friptă tâlharul, strigă desperată mama, și un blestem însoți ultimele-i vorbe.

Față de asemenea dureri e greu să nu-ți uiți meseria și mila să nu ia locul interesului profesional.

Și totuși, la redacție așteptau o coloană...

Îmi trebuiesc note și note.

Să întreb, pe cine? Cum?

— Ce păcat de așa față, șoptii eu la urechea unei femei ce stă lângă mine.

— Da, d-le, fala mahalalei.

— Așa... Și pentru el s'a otrăvit?

— Chiar pentru el, domnule.

— Nu e...?

— Da, Ruteanu, studentul din str. Plaiului.

— Aa, da... îl știu... Ce păcat de față!... Și plecai repede.

Iată-mă 's în strada Plaiului, nu departe de acolo... Vroiam cu ori-ce preț să completez notele, să dau coloana făgăduită.

Întreb de Ruteanu la un cârciumar în colț.

Se vede că vestea sinuciderei din strada Roselor străbătuse și în mahalaua eroului: negustorul mă privi și-ret și îmi arată o casă frumoasă la dreapta.

Intru... Îmi eși înainte un tânăr palid, brun, ca de 25 de ani.

— D. Ruteanu?

— Da, zise el tremurând. Sunteți d. procuror?

— Nu, d-le, sunt ziarist. Iartă-mă că te supăr, dar am venit să-ți cer detalii.

— Poftim în odaie. Credeam că sunteți procurorul, căci comisarul secției mă anunțase că mă va visita parchetul și deci să stau acasă.

În odaie, pe o masă, era o scrisoare începută.

Ruteanu o dete la o parte cu grabă. Apoi îmi oferi un scaun.

— Stați, domnule, stați, și întrebă-mă tot ce vrei.

— E adevărat că cunoșteți pe sinucisa din strada Roselor,—o cunoșteați de mult?

— De opt luni... Ne cunoșteam bine.

— Și motivul hotărârii sale desperate? Credeți...

— E dureros... e foarte dureros!.. Am părinți bogați; tatăl meu e arendaș, stă la moșia Vida, cu familia. Ca student, ca tânăr, am cunoscut pe Eugenia cum un fluture cunoaște o floare și m'am inamorat de ea.

Părinții mei au aflat de legăturile noastre și vroiau să ne despartă cu ori-ce preț: au hotărât să plec poimâne la Bruxela... Ea trebuia să fie mamă în curând: îi înțelegeți rușinea; eu trebuia să plec de lângă ea: îi pricepi disperarea.

— Și o iubeai?

— Nebun.

— Atunci de ce nu te-ai opus voinei părinților?

— De ce? De ce? Și d-ta mă întrebi ca cei-l'alți. Fiind-că e un ce care te mână orbește în unele împrejurări, un ce care îți omoară par'că sentimentul. Mama a plâns mult, tata m'a jurat să plec, soru-mea a zis că se omoară dacă nu sfărâm legăturile cu o fată săracă. De ce? Fiind-că, vezi d-ta, omul e om, i se pare că, cu puțină filosofie, se pot înlătura bătăile inimii, că nu e sentimentul care predominază, ci rațiunea. Erau în mine două ființe în acele momente: era fiul iubitor, recunoscător, era rațiunea;—era amantul, inamoratul, era sentimentul. A fost o luptă grozavă d-le; vezi d-ta părul meu albit, ochii mei stinși?... Oh! sentimentul a cedat rațiunii, mi-am zis: Eugenia mă va uita, suma de bani ce i-o va da tata o va consola... Ce miserabil am fost!..

Și se porni pe un plâns nebun...

— D-le Ruteanu, iartă-mă, dar d-ta n'ai iubit-o. Ce sunt prejudecățile față de explozia sentimentului? Ce e granitul față de puterea dinamitei?... Nimic... Nu... N'ai iubit-o, îi zisei eu.

— N'am iubit-o?... Oh! D-le, mă omori... N'am iubit-o?... Dar eu ce scriam în această scrisoare?..

Și îmi întinse scrisoarea, pe care la intrare o ascunsese de mine.

Începu să citească.

Era adresată părinților săi, și le spunea că se va omori, căci nu poate suporta durerea.

— Am iubit-o mult, domnule, zise el... și de o dată, în tăcerea odăiei, o detunătură sparse aerul...

Speriat, ridic ochii.

Un val de sânge eșea din gura lui Ruteanu.

Rezemându-se de pat, cu revolverul încă în mână, se uită trist la mine și bolborosi:

— Am iubit-o... mult... mult...

În acel moment o trăsură se oprise la poartă.

Procurorul X. se scobori urmat de comisarul secției.

Îi eși înainte tremurând de emoțiune.

— Ce e? Ce s'a întâmplat, zise el mirat de paloarea mea...

— D-le procuror... în odaie s'a impușcat chiar acum un tânăr, Ruteanu... Poate că încă nu s'a răcit cadavrul său...

Nici în acea zi nu m'am ținut de vorbă: asi îi putut să scriu un articol de reportaj sensationnal, un articol trăit,—dar eram zdrobit de scena petrecută așa de repede sub ochii mei.

Ilie Ighel Deleanu.

JUSTIȚIE ȘI TOLERANȚA, ADEVÉR ȘI UMANITATE

Marile lupte intestine din Franța privitoare la afacerea Dreyfus-Esterhazy, cari au împărțit lumea întregă în 2 tabere, face pe o mare revistă din Paris să dea la timp înțeleptele cuvinte ale oamenilor tuturor timpurilor, tot atât de animați de sentimente de justiție și toleranță, adevăr și umanitate, ca și cei cari se agită astăzi.

Estragem următoarele:

«Că nici o dată nici un sentiment personal, fie de milă, fie de ură, nu te împedica de a recăuta, de a urmări, de a deosebi adevărul; că lacrimile nenorocitului găsesc în tine mai multă compătimire dar nu și mai multă dreptate de cât apanajele bogatului:

Căsește-te de a descoperi adevărul fără promisiunile și darurile celor bogați și fără suspinele celor nenorociți.

Cervantes.

Societatea este o alianță ofensivă și defensivă, destinată a pune pe fie care individ în parte la adăpostul injustiției.

Aristote.

Rațiunea de Stat este o rațiune misterioasă inventată de politică spre a acoperi tot ce se face fără rațiune.

Saint-Evremond.

Judecătorul se condamnă el însuși condamnând un nevinovat iar achitarea unui vinovat însemnează condamnarea judecătorului.

Publius Syrus.

Nedreptatea făcută unuia, este o amenințare pentru toți.

Montesquieu.

Ca Antonin, patria mea este Roma; ca om, patria mea este lumea întregă. Suntem cu toții concetățeni, suntem cu toții frați; trebuie să ne iubim pentru că avem aceeași origină și același sfârșit.

Marcu-Aureliu.

Pentru ce vom persecuta noi ceea ce D-zeu tolerează?

Saint-Augustin.

Voiți să faceți pe impii și pe ipocriții, arătați-vă fanatici și intleranți.

Chateaubriand.

Stel.